

ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ

Κείμενο

«Οικογένεια, εργασία και σύγκρουση»

Τα τελευταία χρόνια μια μεγάλη ερευνητική προσπάθεια επικεντρώνεται στη μελέτη της αλληλεπίδρασης οικογενειακού κλίματος και εργασίας, συνδυασμού, που μπορεί να προκαλέσει **σύγκρουση** και στα δύο πλαίσια, ανάλογα με τον τρόπο και την ένταση με τον οποίο εκδηλώνεται.

Οι παράγοντες, που είναι **καθοριστικοί** είναι οι ώρες εργασίας, το ωράριο εκτός του κανονικού, η ανάγκη για επαγγελματικά ταξίδια, η υποστήριξη της διοίκησης και των συναδέλφων, το εργασιακό άγχος και η εξουθένωση, η σύγχυση ρόλων, το εισόδημα, οι ποιοτικές στιγμές με την οικογένεια, ο αριθμός παιδιών μικρής ηλικίας, ο ανταγωνισμός των συζύγων, οι διαμάχες του ζευγαριού, η συμβίωση με άλλα μέλη της ευρύτερης οικογένειας και κυρίως η απασχόληση του άλλου συζύγου.

Να σημειωθεί ότι η είσοδος των γυναικών στην παραγωγική διαδικασία, **επέτεινε** τη σύγχυση ρόλων και έκανε δυσδιάκριτα τα όρια, εφόσον πλέον οι ανάγκες έγιναν συνθετότερες και η ανατροφή των παιδιών μετατέθηκε και στον άνδρα.

Ταυτόχρονα, οι γυναίκες άρχισαν να αντιμετωπίζουν ζητήματα επαγγελματικής φύσεως, που δεν τις αφορούσαν τις προηγούμενες δεκαετίες. Δυστυχώς, οι δύο παράγοντες, η ισορροπία των οποίων διασφαλίζει ή διαταράσσει τη συναισθηματική αρμονία, χαρακτηρίζονται ως αξιακά συστήματα ασύμβατα μεταξύ τους: Η εργασία και η οικογένεια διέπονται από διαφορετικούς νόμους, ικανοποιούν ετερογενείς ανάγκες και η αλληλοεπικάλυψη γεννά σύγκρουση.

Οι αντινομίες της σύγχρονης πραγματικότητας, ο ανεξέλεγκτος καταναλωτισμός, οι φιλοδοξίες, η μετάλλαξη του οικονομικού και κοινωνικού ρόλου της οικογένειας, η αποδόμηση των προτεραιοτήτων του εκπαιδευτικού συστήματος, η απώλεια των εργασιακών δικαιωμάτων και η αφερεγγυότητα του κράτους πρόνοιας οδήγησαν σε έξαρση της σύγκρουσης, η οποία εκδηλώνεται με αύξηση των ψυχιατρικών κρουσμάτων, με την επέλαση ασθενειών, που οφείλονται εν πολλοίς στο άγχος και στην γαλούχηση μιας νέας γενιάς, που ακροβατεί ανάμεσα στις παραδοσιακές μνήμες και στη νεοφιλελεύθερη αντίληψη περί επιτυχίας και ευτυχίας.

Είναι χαρακτηριστικό ότι τα προβλήματα, που εκπορεύονται από το περιβάλλον της εργασίας μπορούν να αλλοιώσουν την οικογενειακή γαλήνη, ενώ τα οικογενειακά θέματα συνήθως εσωτερικεύονται και δεν εκδηλώνονται φανερά κατά το χρόνο της δουλειάς, επειδή η σημερινή εργασιακή κουλτούρα, συνήθως αποτρέπει την ενασχόληση με αυτά εν ώρα υπηρεσίας.

Σε κάθε περίπτωση, όμως, επενεργούν αρνητικά στην απόδοση και στη δημιουργικότητα.

Ο ανηλεής ανταγωνισμός, ο κίνδυνος της απόλυσης, η μακροχρόνια ή επαπειλούμενη ανεργία, η δραστική μείωση των μισθών, τα ελαστικά ωράρια, που οδηγούν σε συνθήκες δουλειάς, έχουν άμεση επίπτωση στην ποιότητα ζωής και στην ικανοποίηση από την εργασία ή το συντροφικό βίο.

Η σύγκρουση στους δύο αυτούς θεσμούς, οι οποίοι αποτελούν τους πυλώνες της αυτοεκτίμησης, οδηγεί σε μειωμένη απόδοση και αποτελεσματικότητα, σε απόσυρση, σε έλλειψη επαγγελματικής **προσήλωσης**, σε αδυναμία συγκέντρωσης και προσοχής και σε υψηλότερα επίπεδα ανασφάλειας και κατάθλιψης και για τα δύο φύλα.

Οι έρευνες έχουν καταλήξει ότι οι ενοχοποιητικοί παράγοντες για την πόλωση ανάμεσα στο σπίτι και την εργασία μπορούν να ομαδοποιηθούν σε αυτούς, που αφορούν το χρόνο και σε εκείνους που αναφέρονται στο άγχος και την εξουθένωση.

Δηλαδή η σύγκρουση είναι αναπόφευκτη όταν οι αρμοδιότητες της εργασίας στερούν στιγμές οικογενειακής επικοινωνίας και αντίστροφα, όταν τα άγχη της οικογένειας υποβαθμίζουν

την ποιότητα εργασίας. Είναι αδιαμφισβήτητο γεγονός ότι τα όρια προσωπικού και επαγγελματικού χώρου έχουν γίνει ασαφή και δυσδιάκριτα, επειδή οι σημερινές οικονομικές συνθήκες απαιτούν και από τους δύο συντρόφους να είναι ενταγμένοι στην παραγωγική διαδικασία, η οποία έγινε περισσότερο ανταγωνιστική και αδιάλλακτη.

Ταυτόχρονα, οι νέες τεχνολογίες, τα εικονικά γραφεία, οι ηλεκτρονικές πλατφόρμες, το e-mail, η κινητή τηλεφωνία μετατόπισαν πολλές εργασιακές ευθύνες στο χρόνο, που παλιότερα ήταν αδιαπραγμάτευτα αφιερωμένος στην οικογένεια.

Παράλληλα, η άνοδος του μορφωτικού επιπέδου των γυναικών και η ισότιμη διεκδίκηση καριέρας με τη δυσανάλογη έκπτωση των υποστηρικτικών δικτύων της πυρηνικής οικογένειας, η απομάκρυνση των συγγενών και η μείωση του ελεύθερου χρόνου μετατόπισε τις ευθύνες και επισκίασε τους ρόλους, αυξάνοντας την αμφιβολία και **χειραγωγώντας** τα σχήματα επικοινωνίας.

Σήμερα περισσότερο από ποτέ τόσο η οικογένεια, όσο και το επάγγελμα μετατρέπονται σε ασύμβατα κοινωνικά μορφώματα, που με τις αντιθέσεις και τις απαιτήσεις τους κλυδωνίζουν την ψυχική ισορροπία των ανθρώπων.

Οι ενδοοικογενειακές συγκρούσεις, όταν μετατίθενται στο χώρο της εργασίας, συσχετίζονται με αυξημένα ποσοστά παραιτήσεων και απολύσεων, με κατάχρηση ουσιών, με αδικαιολόγητες απουσίες, αργοπορίες, πρόωρες αποχωρήσεις και με κακή φυσική κατάσταση, ενώ η εκτόνωση των εργασιακών διενέξεων στο σπίτι συνδέεται με διαζύγιο και υπερβολική έκφραση αρνητικών συναισθημάτων. Όταν ένας εργαζόμενος αποτύχει και στον επαγγελματικό και στον οικογενειακό τομέα κατακλύζεται από ενοχές, αιτιακές αποδόσεις μειονεξίας και απαξίωσης, που μερικές φορές είναι τόσο έντονες, ώστε να χρειάζεται η παρέμβαση ειδικού.

Τις περισσότερες φορές τα παιδιά είναι τα δυστυχέστερα θύματα αυτού του παραλογισμού. Οι μετασχηματισμοί της οικογένειας, η μονογονεϊκότητα, η ανεπάρκεια δομών πρόνοιας, η παράταση του χρόνου συνταξιοδότησης, η ανελαστικότητα των συμβάσεων, η φροντίδα των ηλικιωμένων, που μετατίθεται στους απογόνους, η σύγχυση ρόλων και η έλλειψη αναπτυξιακής πολιτικής οδηγεί σε εργασιακό μεσαίωνα και σε ελεύθερη πτώση των παραδοσιακών αξιών, που διατηρούσαν την κοινωνική συνοχή.

Όλα αυτά λαμβάνουν ιδιαίτερη σημασία στην Ελλάδα, στην οποία η οικογένεια ως κοινωνικός θεσμός και ως συναισθηματικό καταφύγιο, κατέχει ακόμη και σήμερα βαρύνοντα ρόλο και καθορίζει την ταυτότητα όλων των μελών. Ο εργασιακός τομέας μετά από μια περίοδο νηνεμίας εισέρχεται σε άγνωστης διάρκειας διάστημα αναταράξεων με άμεσες επιπτώσεις στην επιτάχυνση των εξελίξεων.

Είναι γνωστό εξάλλου ότι η αλλαγή του οικονομικού σκηνικού προκαλεί αλυσιδωτές αντιδράσεις σε όλα τα κοινωνικά φαινόμενα.

(Παπάνης Ευστράτιος, κοινωνιολόγος, δημοσίευση στο διαδίκτυο, 31/8/2011)

ΑΣΚΗΣΕΙΣ

A. Να γράψετε την περίληψη του κειμένου (120 – 130 λέξεις)

Μονάδες 25

B.1. «Σήμερα περισσότερο από ποτέ τόσο η οικογένεια όσο και το επάγγελμα... ισορροπία των ανθρώπων» : να σχολιάσετε το νόημα του αποσπάσματος σε μία παράγραφο (90-100 λέξεις)

Μονάδες 10

B.2. α. Με ποιον τρόπο αναπτύσσεται η πέμπτη παράγραφος του κειμένου («Οι αντινομίες ... ευτυχίας»);

Μονάδες 6

B.2.β. Ποιο ρηματικό πρόσωπο κυριαρχεί στο κείμενο; Να σχολιάσετε τη χρήση του.

Μονάδες 4

B.3. «Οι ενδοοικογενειακές συγκρούσεις, όταν μετατίθενται στο χώρο της εργασίας,

συσχετίζονται με αυξημένα ποσοστά παραιτήσεων και απολύσεων»: Τι είδους σύνταξη (Ενεργητική – Παθητική) χρησιμοποιείται στο απόσπασμα (μονάδες 1), τι εξυπηρετεί η χρήση της (μονάδες 2) και πώς θα μετατραπεί στην αντίθετή της (μονάδες 2);

Μονάδες 5

B.4.α. Να γράψετε ένα συνώνυμο για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου: **σύγκρουση, καθοριστικοί, επέτεινε, προσήλωσης, χειραγωγώ ντας**

Μονάδες 5

B.4.β. Να γράψετε ένα αντώνυμο για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου: γαλήνη, ρούν, υποβαθμίζουν, εικονικά, ενδοοικογενειακές, στε

Μονάδες 5

Γ. Σε άρθρο που θα δημοσιευθεί στον ημερήσιο Τύπο καλείστε να διατυπώσετε τις απόψεις σας για τους λόγους που εξηγούν τη σύγχρονη κρίση του θεσμού της οικογένειας και να προτείνετε τρόπους βιωματικής ενίσχυσης του. (500 – 600 λέξεις)

Μονάδες 40

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

Α. ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Σύγχρονες έρευνες για την αλληλεπίδραση εργασίας και οικογένειας επιβεβαιώνουν τον πολλαπλασιασμό των συγκρούσεων και στα δύο επίπεδα ανάλογα και με την επιρροή ιδιαίτερων οικογενειακών ή εργασιακών συνθηκών. Καταλυτική ως προς την εξέλιξη αυτή στάθηκε η είσοδος της γυναίκας στον εργασιακό στίβο, αφού έφερε σύγχυση ως προς ασύμβατους ρόλους που γίνονται ακόμα πιο σύνθετοι λόγω των σύγχρονων κοινωνικοοικονομικών απαιτήσεων. Τα αποτελέσματα αφορούν συχνά ψυχιατρικά κρούσματα, οφειλόμενα κυρίως στο άγχος, που περιθωριοποιούν από τη μια τα οικογενειακά θέματα και ζημιώνουν από την άλλη τη δημιουργικότητα. Η επιβάρυνση μάλιστα διαφαίνεται σε επίπεδο χρόνου και εξουθένωσης ενώ η εξέλιξη της τεχνολογίας και η άνοδος του μορφωτικού επιπέδου των γυναικών αναβιβάζει περαιτέρω τις προσδοκίες. Τελικά το τίμημα είναι βαρύ και μεταφράζεται σε παραιτήσεις, διαζύγια, ενοχές και δυστυχισμένα παιδιά κλονίζοντας την κοινωνική συνοχή ακόμα και σε μια χώρα όπως η Ελλάδα, όπου ανέκαθεν ο θεσμός αποτελούσε πυλώνα σταθερότητας.

B.1. Οι σύγχρονες κοινωνικοοικονομικές συνθήκες εντείνουν το χάσμα ανάμεσα στις επαγγελματικές υποχρεώσεις και στις οικογενειακές προσδοκίες. Από τη μία, όσο ανέρχεται το μορφωτικό επίπεδο, εξελίσσεται η τεχνολογία και διευρύνεται η ανταγωνιστικότητα παγκοσμίως οι εργαζόμενοι, άνδρες και γυναίκες, απομυζούνται σωματικά και ψυχικά. Από την άλλη, όσο η γυναίκα απομακρύνεται από παραδοσιακούς ρόλους και τα δίκτυα στήριξης, οικογενειακά ή κρατικά, απουσιάζουν επέρχεται ρήξη στα ζευγάρια και πολλαπλά παράπονα και ελλείψεις στα παιδιά. Τελικά απομένουν σε αδιέξοδο, μόνοι και με ενοχές, εργαζόμενοι γονείς που νιώθουν αποτυχημένοι ως προς όλους τους ρόλους τους.

B.2.α. Η παράγραφος αναπτύσσεται με τη μέθοδο των αιτιών – αποτελεσμάτων, καθώς πρώτα εκτίθενται οι αιτίες («Οι αντινομίες ... κράτους πρόνοιας») οι οποίες οδηγούν σε προβλήματα («οδήγησαν σε ... ευτυχίας») στα πλαίσια του εργασιακού και οικογενειακού συσχετισμού.

B.2.β. Κυριαρχεί το γ' ρηματικό πρόσωπο. Η επιλογή αυτού του ρηματικού προσώπου αποδίδει επίσημο, ουδέτερο, αντικειμενικό ύφος στο κείμενο. Ο συγγραφέας γράφει αποστασιοποιημένα και επιβεβαιώνει τον επιστημονικό χαρακτήρα του κειμένου του.

B.3. Στο απόσπασμα υπάρχει παθητική σύνταξη.

- Με τη χρήση της τονίζεται η ίδια η ενέργεια των ρημάτων (μετατίθενται, συσχετίζονται).

- Μετατροπή: «Τις ενδοοικογενειακές συγκρούσεις, όταν τις μεταθέτουν στο χώρο της εργασίας, τις συσχετίζουν με αυξημένα ποσοστά παραιτήσεων και απολύσεων».

B.4.α. ΣΥΝΩΝΥΜΑ

σύγκρουση: συμπλοκή

καθοριστικοί: ρυθμιστικοί

επέτεινε: όξινε

προσήλωσης: αφοσίωσης

χειραγωγώ ντας: ποδηγετώντας

B.4.β. ΑΝΤΩΝΥΜΑ

γαλήνη ≠ ταραχή

στερούν ≠ προσφέρουν

υποβαθμίζουν ≠ αναβαθμίζουν

εικονικά ≠ ρεαλιστικά

ενδοοικογενειακές ≠ εξωοικογενειακές

Γ. ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΛΟΓΟΥ

Επικοινωνιακό πλαίσιο: Άρθρο στον ημερήσιο Τύπο

Τίτλος: Οικογένειες σε ασφυξία (;)

Πρόλογος

Θα ήταν ενδιαφέρον αν μπορούσαμε άμεσα και γρήγορα να έχουμε καθημερινά ένα αντιπροσωπευτικό στατιστικό δείγμα που να αποτυπώνει αυθόρμητες απαντήσεις από μικρούς και μεγάλους στο ερώτημα «πώς ένιωσες στα πλαίσια της οικογένειάς σου σήμερα;». Οι περισσότεροι θα θέλαμε μάλλον να εκμαιεύσουμε εξιδανικευμένα σχόλια περί οικογενειακής γαλήνης. Την ίδια στιγμή όμως διατηρούμε ρεαλιστικά την επιφύλαξη, ίσως και τον φόβο, ότι αυτό που θα επιβεβαιωθεί είναι η κρίση του θεσμού΄ πιεσμένοι γονείς, υπεραπασχολημένα ή δυστυχισμένα παιδιά, συνταξιούχοι που αντί να απολαμβάνουν τους καρπούς των κόπων τους καλούνται να αναπληρώσουν κρατικά ελλείμματα.

Κυρίως θέμα

Ζητούμενο Α' (Αιτίες κρίσης της σύγχρονης οικογένειας)

- Υλιστικό μοντέλο ζωής, σκληρός ανταγωνισμός, απαιτητικές συνθήκες εργασίας, υπερεργασία, απουσία ελεύθερου χρόνου
- Αποδυνάμωση της οικογένειας λόγω πολλαπλών λειτουργιών της (αγωγή, εκπαίδευση, επιμόρφωση, περίθαλψη)
- Ψυχική αποδυνάμωση, απουσία πλαισίων διαλόγου – ουσιαστικής επικοινωνίας, διαφορετικά ωράρια λόγω πολλαπλών υποχρεώσεων όλων των μελών
- Εξίσωση δύο φύλων, χειραφέτηση γυναίκας, επιβάρυνση του ρόλου της ως συζύγου – μητέρας – εργαζόμενης
- Ανεξαρτητοποίηση νέων, ευκολότερη αποδέσμευση από οικογενειακή στέγη, χάσμα γενεών
- Πρότυπα από τα ΜΜΕ λόγω και της παγκοσμιοποίησης υπονομεύουν παραδοσιακές δομές και σταθερότητα
- Ξενομανία, μοντερνισμός, ευδαιμονισμός, υψηλές απαιτήσεις αυξάνουν τις συγκρούσεις
- Ανεργία, οικονομικά αδιέξοδα, αδυναμία αποκατάστασης νέων

Ζητούμενο Β' (Τρόποι βιωματικής ενίσχυσης του θεσμού της οικογένειας).

- Συνειδητοποίηση αναγκαιότητας του θεσμού βάσει του γαλήνιου, ισορροπημένου κλίματος που είναι ανάγκη να διασφαλίζεται για όλα τα μέλη ώστε να αναζητείται και να επιδιώκεται
- Διάλογος, συνεννόηση, αμοιβαίος σεβασμός, κατανόηση, ισοτιμία μελών, αναγνώριση της προσωπικότητας του καθενός και των ιδιαίτερων αναγκών του με αμοιβαίες υποχωρήσεις
- Αναζήτηση διασκεδαστικών τρόπων εκτόνωσης, επιδίωξη γόνιμης ψυχαγωγίας και ουσιαστικής αξιοποίησης του ελεύθερου χρόνου, με απαραίτητη προϋπόθεση τη διασφάλισή του μέσω συντονισμού των μελών
- Διασφάλιση ελευθερίας στα παιδιά και περιορισμός υπεραπαιτητικών δραστηριοτήτων ώστε να μπορούν να εκτονώνονται υγιώς και να μη συσσωρεύουν εντάσεις
- Οι γονείς οφείλουν να προωθούν γόνιμες μιμητικές συμπεριφορές ως ηθικά πρότυπα για τα παιδιά προσπαθώντας να μην αποστασιοποιούνται από τα προβλήματά τους

Επίλογος

Εστω κι αν αισθανόμαστε, επομένως, πως είμαστε σ' ένα βαθμό καταδικασμένοι να ζούμε σε μία εποχή υψηλών προσδοκιών και απαιτήσεων, είναι ανάγκη περισσότερο από ποτέ να συναισθανθεί ο καθένας ξεχωριστά τον ρόλο του στο πλαίσιο της οικογένειάς του αλλά και τον ρόλο της οικογένειάς του για τον ίδιο. Και πριν αγγίξει κόκκινες γραμμές να προσφέρει όσα πραγματικά χρειάζεται μια οικογένεια: ένα χαμόγελο, μία ουσιαστική συζήτηση και μια μεγάλη αγκαλιά συμπαράστασης στα δύσκολα ή αναγνώρισης στις μοναδικές στιγμές μας.

Δημιουργία Κριτηρίου Αξιολόγησης και Απαντήσεις Ασκήσεων:

Λίνα Κουτρομπάκη, Φιλολόγος, Θεσσαλονίκη

ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ - ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

Συντάχθηκε απο τον/την Λ. ΚΟΥΤΡΟΥΜΠΑΚΗ

Κυριακή, 04 Ιούνιος 2017 16:10 - Τελευταία Ενημέρωση Κυριακή, 04 Ιούνιος 2017 16:18
